

Üniversite Öğrencilerinde Temel İhtiyaçların Karşılama Düzeyinin Bazı Sosyo-Demografik Değişkenler Açısından İncelenmesi¹

The Investigation of the Fulfillment Level of Basic Needs in University Students According to Some Sociodemographic Variables

Turgut TÜRKDOĞAN²

Erdoğan DURU³

Özet

Bu çalışmanın amacı, üniversite öğrencilerinin temel ihtiyaçlarının hangi düzeyde karşılanmakta olduğunu ve öğrencilerin ihtiyaç algılarının bazı sosyo-demografik değişkenler açısından herhangi bir farklılaşma gösterip göstermediğini incelemektir. Araştırmanın çalışma grubu, Pamukkale Üniversitesi' nin dört yıllık eğitim veren fakültelerinde öğrenim gören 627 (350 kız, 277 erkek) üniversite öğrencisinden oluşmaktadır. Öğrencilerin temel ihtiyaçlar doyumuna ilişkin algıları, Üniversite Öğrencileri Temel İhtiyaçlar Ölçeği ile ölçülmüş ve sosyo-demografik değişkenler için kişisel bilgi formu kullanılmıştır. Verilerin analizinde, verilerin türüne göre t testi, tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılmış; F değerlerinin anlamlı olması durumunda farkın hangi gruplardan kaynaklandığını bulmak için Tukey testi uygulanmıştır. Bulgular, öğrencilerin en yüksek doyumunu sevgi ve ait olma ihtiyacından algıladıklarını; öğrencilerin güç, eğlence ve özgürlük ihtiyaçlarının karşılanma düzeyine ilişkin algıladıkları doyumun, görece daha düşük düzeyde ortaya çıktığı; fakat beş temel ihtiyacın karşılanma düzeyine ilişkin en düşük doyumun, hayatta kalma ihtiyacından algılanmakta olduğunu göstermektedir. Bununla birlikte, üniversite öğrencilerinde temel ihtiyaçların karşılanma düzeyine ilişkin 7' li derecelendirme ölçeği aracılığıyla elde edilen puanların, tüm ihtiyaç boyutları için nötr noktanın (4 puan düzeyi) üstünde olduğu söylenebilir. Ayrıca, öğrencilerin temel ihtiyaçlar doyumuna ilişkin algılarının bazı ihtiyaç boyutlarında, cinsiyete, sınıf düzeyine, barınma durumuna, yerleşim birimine, ailenin gelir düzeyine, algılanan ekonomik doyuma göre anlamlı şekilde farklılaştığı görülmektedir.

Anahtar sözcükler: seçim kuramı, temel ihtiyaçlar, sosyo-demografik değişkenler, üniversite öğrencileri

Abstract

The aim of this study is to investigate the fulfillment level of basic needs of university students, and whether there is a difference in this level according to some socio-demographic variables in terms of students' perceptions. The participants were 627 students (350 female and 277 male) attending different faculties in Pamukkale University. Students' perceptions about basic needs satisfaction were measured with University Students Basic Needs Scale, and for sociodemographic variables, a form including personal knowledge was used. To analyze the data independent sample T test, Analysis of Variance (ANOVA) and Tukey test were used. Results show that, love and belonging is the most satisfied need in terms of students' basic needs perception. Students' perception about fulfillment level of power, fun and freedom needs are relatively lower than the others, but the lowest satisfied need is survival among the five basic needs. However, scores of university students' fulfillment level of basic needs, which were measured with 7-point rating scale, are above the neutral point (4 point) for all dimensions of basic needs. Moreover, the students' perceptions of fulfillment of basic needs significantly differentiated according to gender, grade, accommodation, settlement, level of family income and perceived economic satisfaction in some dimensions of needs.

Keywords: choice theory, basic needs, sociodemographic variables, university students.

¹ Bu makale PAÜ – Bilimsel Araştırma Projeleri Birimi tarafından desteklenen “Üniversite Öğrencilerinde Temel İhtiyaçların Karşılama Düzeyinin Öznel İyi Oluş Düzeyini Yordamadaki Rolü” başlıklı yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

² Araştırma Görevlisi, Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, PDR Anabilim Dalı, Denizli, turkdogan@pau.edu.tr

³ Doçent, Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, PDR Anabilim Dalı, Denizli, eduru@pau.edu.tr

Giriş

Amerikalı psikiyatrist William Glasser tarafından geliştirilen Gerçeklik Terapisinin kuramsal temeli olarak kabul edilen Seçim Kuramının özü, tüm davranışlarımızın genetik yapımızda yazılı olan temel ihtiyaçlarımızın bir ya da daha fazlasını doyumaya yönelik sürekli bir çabamız olduğu ve davranışta bulunmayı seçtiğimiz hiçbir şeyin kendimiz dışındaki herhangi bir durum ya da kişiden kaynaklanmadığıdır (Glasser, 2001a). Seçim kuramının temel ihtiyaçlar konusunda ileri sürdüğü en önemli varsayım ise, mutluluğa ancak insanın sahip olduğu temel ihtiyaçların yeterince karşılanması durumunda ulaşılabileceği ve kendini mutsuz hisseden bir insanın temel ihtiyaçlarından en az birinin yeterince doyurulmamış olduğudur (Glasser, 2005). Seçim Kuramı yaklaşımında, insanın evrim sürecinde genetik yapısına kodlanmış beş temel ihtiyaçla dünyaya geldiği savunulmakta ve insanın sahip olduğu temel ihtiyaçlar hayatta kalma, sevgi ve ait olma, güç, özgürlük, eğlence olarak tanımlanmaktadır (Glasser, 2001a, 2001b, 2005). Seçim kuramında fizyolojik kökenli ihtiyaçlardan (hayatta kalma ihtiyacını tanımlamaktadır) ve psikolojik ihtiyaçlardan (sevgi ve ait olma, güç, özgürlük, eğlence) bir bütün olarak “temel ihtiyaçlar” olarak bahsedilmektedir (Glasser, 2005).

Hayatta kalma ihtiyacı, insanın yaşamını sürdürmesi yönünde duyduğu temel fizyolojik ihtiyaçtır ve yiyecek, su, hava, güvenlik, barınma, ısınma, cinsellik gibi temel fizyolojik ihtiyaçlarımızı içermektedir (Frey ve Wilhite, 2005). Sevgi ve ait olma ihtiyacı, diğer insanlara karşı duyulan bir bağlılığı ve yakınlığı tanımlamaktadır (Peterson, 2008). Güç ihtiyacı prestij sahibi olma, konuşabilme ve dinlenilebilme, başarılı olma ve başarılı olarak tanınma, rekabet edebilme, kırılabileceğinden korkmama, özsaygıya sahip olma ve değerli olma ihtiyaçlarını kapsamaktadır (Yalçın, 2007) Özgürlük ihtiyacı, bağımsızlık ve özerklik için duyulan ihtiyaçtır; seçimlerde bulunabilme, yaratıcı olma, keşfetme ve bireyin kendini rahatça ifade etme yeteneğidir (Frey ve Wilhite, 2005). Glasser (2005)’ a göre eğlence, en iyi gülme ile tanımlanır. Eğlence ihtiyacı oyun oynama, gülebilmeye, yeni şeyler öğrenme, hoş vakit geçirebilme, mizah duygusuna sahip olma ve yaşamdan olumlu yanlar çıkarma gibi olumlu durumları içermektedir (Yalçın, 2007). En nihayetinde, seçim kuramı yaklaşımına göre insanın kendini mutlu ya da mutsuz hissedişinin en önemli açıklayıcısının, sahip olduğu temel ihtiyaçlarını karşılayabilme düzeyi olduğu varsayılmaktadır.

Araştırmanın çalışma grubunu toplumun genç, dinamik ve eğitilmiş nüfusu olarak kabul edilen üniversite öğrencileri oluşturmaktadır ve üniversite gençliğinin tüm dünyada mutluluğu yaşamları için oldukça önemli bir değer olarak kabul ettikleri görülmektedir (E.

Diener, M. Diener ve C. Diener, 1995). Mutluluğun yaşantısal kaynaklarının araştırılmasını konu alan araştırmalarda gözlenen yeni eğilim, mutluluğun insana ilişkin içsel ve psikolojik süreçler açısından incelenmesinin daha önemli bulgular getireceği yönünde olsa da (Myers ve E. Diener, 1995); mutluluk algılarının şekillendiği bağlamsal koşulların ve sahip olunan birtakım sosyo-demografik özelliklerin incelenmesi de anlamlı ve önemli bulgular sağlamaya devam etmektedir (E. Diener, 1984; E. Diener, Suh, Lucas ve Smith, 1999).

Buna benzer olarak, sahip oldukları birtakım sosyo-demografik özelliklerin, öğrencilerin temel ihtiyaçlarının karşılanma düzeyine ilişkin algılarını da etkileyebileceği düşünülmektedir. Nitekim alan yazında öğrencilerin ihtiyaç algılarının incelenmesini konu alan araştırmalar kapsamında, ihtiyaç algılarına ilişkin gözlenen farklılaşmaların cinsiyet, sosyo-ekonomik düzey, üniversite yaşamındaki barınma koşulları, öğrenim görülen sınıf düzeyi gibi sosyo-demografik değişkenler çerçevesinde tartışılmakta olduğu görülmektedir (Çelikkaleli ve Gündoğdu, 2005; E. Diener ve Fujita, 1995; Gülcan, Kuştepelı ve Aldemir, 2002; TOG, 2009).

Özetle, seçim kuramı yaklaşımında ileri sürülen temel ihtiyaçlarla ilgili olarak yürütülen bu çalışmanın amacı, ülkenin genç ve eğitilmiş nüfusunu oluşturan üniversite öğrencilerinin temel ihtiyaçlarının hangi düzeyde karşılanmakta olduğunu ve öğrencilerin ihtiyaç algılarının bazı sosyo-demografik değişkenler açısından herhangi bir farklılaşma gösterip göstermediğini incelemektir. Üniversite gençliğinin temel ihtiyaçlarının ne düzeyde karşılandığının iyi anlaşılması, öğrencilerin ihtiyaç algılarının olumlu yönde geliştirilebilmesi için yapılabilecek öneri ve çalışmaların neler olabileceğini araştırmaya; nihai olarak da seçim kuramı yaklaşımında varsayıldığı üzere, gençlerin yaşamlarında mutluluğa ulaşabilmelerini kolaylaştırmaya yönelik anlamlı bir çalışma olarak kabul edilebilir.

Yöntem

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubu, 2009–2010 eğitim yılında Pamukkale Üniversitesi' nin dört yıllık eğitim veren fakültelerinde öğrenim gören ve araştırmaya basit tesadüfi yöntemle dâhil edilen 627 (%55.8 kız, %44.2 erkek) üniversite öğrencisinden oluşmaktadır. Bu haliyle çalışma grubunu oluşturan toplam 627 üniversite öğrencisinin 196' sı Eğitim (%59.2 kız, %40.8 erkek), 125' i Fen-Edebiyat (%76.0 kız, %24.0 erkek), 113' ü İktisadi ve İdari Bilimler (%60.2 kız, %39.8 erkek), 165' i Mühendislik (%40.0 kız, %60.0 erkek) ve 28'i Teknik Eğitim (%17.9 kız, %82.1 erkek) fakültelerinde öğrenim görmektedir.

Veri Toplama Araçları

Üniversite Öğrencileri Temel İhtiyaçlar Ölçeği (ÜÖTİÖ): Ölçeğin geliştirilmesi ile ilgili veriler bir başka çalışma çerçevesinde ve farklı bir çalışma grubu olarak Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesinin farklı bölümlerinde öğrenim gören toplam 671 öğrenciden elde edilmiş, çalışma sonucunda 7'li likert tipte bir ölçme aracı geliştirilmiştir (Türkdoğan, 2010). Ölçeğin kapsam geçerliği çerçevesinde uzman görüşüne başvurulmuş, ölçeğin yapı geçerliğinin incelenmesinde açıklayıcı faktör analizi tekniği kullanılmış ve ölçüt bağıntılı geçerliği çerçevesinde çeşitli ölçeklere ilişkin korelasyon değerleri incelenmiştir. Analiz sonuçları ölçeğin toplam varyansın % 47.99' unu açıklayan, öz-değeri 1.69 ile 7.33 arasında değişen beş faktörlü bir yapıya sahip olduğunu göstermiştir. Alt ölçeklerin iç tutarlık katsayıları .76 ile .84; iki hafta ara ile yapılan test tekrar test korelasyon katsayıları .77 ile .85 arasında değişmektedir. Ölçeğin hayatta kalma, sevgi ve ait olma, güç özgürlük, eğlence alt boyutlarına ilişkin alınan puanlar arttıkça, ilgili temel ihtiyacın sorunsuzca karşılanabiliyor olduğu varsayılmaktadır.

Kişisel Bilgi Formu: Form araştırma grubunun sahip olduğu sosyo-demografik değişkene ilişkin bilgi toplamak amacıyla geliştirilmiştir. Değişkenler cinsiyet, sınıf düzeyi, barınma durumu, yaşamın büyük çoğunluğunda ikamet edilen yerleşim birimi, ailenin aylık gelir düzeyi şeklinde sınıflandırılmıştır. Öğrencilerin barınma durumları devlet yurdu, özel yurt-apart, arkadaşlarla evde, aileyle evde şeklinde sınıflandırılmıştır. Üniversite öncesinde büyük çoğunlukla ikamet edilen yerleşim birimi ise, köy (0-2 bin), kasaba (2-10 bin), küçük şehir (10-50 bin), orta büyüklükte şehir (50-100 bin), büyük şehir (100 bin-1 milyon), metropol (1 milyondan fazla) şeklinde sınıflandırılmıştır ve kent yerleşmelerindeki nüfus dağılımı açısından bu sınıflamanın ülkemiz şartlarına daha uygun olduğu düşünülmüştür (Avcı, 2004). Ailenin aylık ortalama gelir düzeyi Türkiye İstatistik Kurumu' nun (TÜİK) belirlediği kriterler esas alınarak düşük, orta, yüksek şeklinde sınıflandırılmıştır. Bununla birlikte, öğrencilerin üniversite yaşamında algılanan ekonomik doyumlarını belirlemek amacıyla, öğrencilere "Üniversite yaşamınızda aylık ortalama geliriniz, ihtiyaçlarınızı karşılamaya yetiyor mu?" sorusu yöneltilmiş ve öğrencilerin bu soruya 5' li dereceleme üzerinden yanıt vermeleri istenmiştir.

İşlem

Pamukkale Üniversitesinin dört yıllık eğitim veren fakültelerinde öğrenim gören üniversite öğrencilerine ilişkin verilerin toplanması işlemi, 2009-2010 akademik eğitim

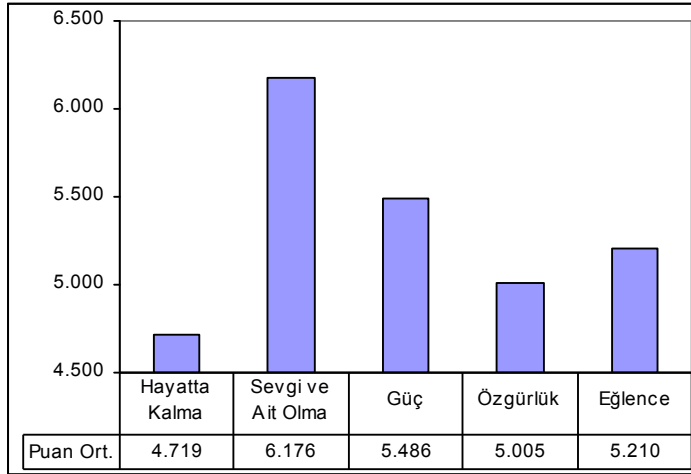
döneminin bahar yarıyılında gerçekleştirilmiştir. Verilerin toplanmasının öncesinde, öğrencilere çalışmanın niteliği hakkında çok kısa bir bilgilendirme yapılarak, gönüllü katılımcıların araştırmaya dâhil edilmesi sağlanmıştır. Verilerin toplanması işlemi, ilgili bölümlerdeki öğretim elemanlarının da yardımıyla gerçekleştirilmiştir.

Verilerin Analizi

Verilerin analizinde, verilerin türüne göre t testi, tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılmış; F değerlerinin anlamlı olması durumunda farkın hangi gruplardan kaynaklandığını bulmak için Tukey testi uygulanmıştır. Verilerin analizinde parametrik testlerin kullanımıyla ilgili varsayımlar kontrol edilmiş ve bu varsayımların karşılanmakta olduğu kabul edilmiştir. Analizler bilgisayar ortamında ve SPSS 11.05 paket programı yardımıyla ve .05 anlamlılık düzeyinde test edilmiştir.

Bulgular

Üniversite öğrencilerinde temel ihtiyaçların karşılanma düzeyine ilişkin elde edilen puan ortalamaları, Grafik 1’de sunulmuştur.

Grafik 1

Temel İhtiyaçların Karşılanma Düzeyine İlişkin Sütun Grafiği

Grafik 1’de görüldüğü üzere, ihtiyaçların karşılanma düzeyine ilişkin en yüksek puan ortalamasının sevgi ve ait olma ihtiyacında olduğu ($\bar{X}= 6.176$); sevgi ve ait olma ihtiyacının ardından en yüksek puan ortalamasına güç ihtiyacının sahip olduğu ($\bar{X}= 5.486$); eğlence ve özgürlük ihtiyaçlarının karşılanma düzeyine ilişkin puan ortalamalarının ($\bar{X}= 5.210$; $\bar{X}= 5.005$) ise, görece daha düşük düzeyde olduğu; temel ihtiyaçların karşılanma düzeyine ilişkin en düşük puan ortalamasının ise hayatta kalma ihtiyacında ($\bar{X}= 4.719$) olduğu görülmektedir.

Temel ihtiyaçların karşılanma düzeyine ilişkin elde edilen bulguların ardından, öğrencilerin ihtiyaç algılarının bazı sosyo-demografik değişkenlere göre anlamlı şekilde farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin bulguların incelenmesine geçilmiştir. Bu kapsamda öğrencilerin ihtiyaç algılarının sırasıyla cinsiyete, öğrenim görülen sınıf düzeyine, üniversite yaşamındaki barınma durumuna, öğrencilerin yaşamlarının büyük kısmında ikamet ettikleri yerleşim birimine, ailenin ekonomik gelir düzeyine ve algılanan ekonomik doyum değişkenlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığı incelenmiştir.

Üniversite öğrencilerinde temel ihtiyaçların karşılanma düzeyinin cinsiyete göre anlamlı şekilde farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin yapılan t testinin sonucu Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1

Temel ihtiyaçların karşılanma düzeyinin cinsiyete göre farklılaşıp farklılaşmadığını gösteren bağımsız örneklem için t testi sonucu

Temel İhtiyaçlar	Cinsiyet	N	\bar{X}	SS	S.d.	t	p
Hayatta Kalma	Kız	350	4.723	1.276	625	.094	.925
	Erkek	277	4.713	1.241			
Sevgi ve Ait Olma	Kız	350	6.244	.922	625	2.022	.044*
	Erkek	277	6.091	.956			
Güç	Kız	350	5.471	.808	625	-.478	.632
	Erkek	277	5.504	.871			
Özgürlük	Kız	350	4.954	.956	625	-1.597	.111
	Erkek	277	5.070	.823			
Eğlence	Kız	350	5.201	1.043	625	-.048	.961
	Erkek	277	5.213	1.026			

* $p < .05$

Tablo 1’ de görüldüğü üzere, kız ve erkek öğrencilerin hayatta kalma ($t_{625} = .094$; $p > .05$), güç ($t_{625} = -.478$; $p > .05$), özgürlük ($t_{625} = -1.597$; $p > .05$), eğlence ($t_{625} = -.048$; $p > .05$) ihtiyaçlarının karşılanma düzeyi arasında anlamlı bir farklılaşma bulunmamaktadır. Kız ve erkek öğrencilerin temel ihtiyaçlarının karşılanma düzeyi arasında yalnızca sevgi ve ait olma ihtiyacında anlamlı bir fark gözlenmektedir ($t_{625} = 2.022$; $p < .05$) ve kız öğrencilerin sevgi ve ait olma ihtiyaçlarının karşılanma düzeyi, erkek öğrencilerle karşılaştırıldığında anlamlı olarak daha yüksektir.

Üniversite öğrencilerinde temel ihtiyaçların karşılanma düzeyinin, öğrenim görülen sınıf düzeyine göre anlamlı şekilde farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin yapılan tek yönlü varyans analizinin sonucu Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2

Temel ihtiyaçların karşılanma düzeyinin sınıf düzeyine göre farklılaşıp farklılaşmadığını gösteren tek yönlü varyans analizi sonuçları

	Varyans Kaynağı	S.d.	Kareler Toplamı	Kareler Ortalaması	F	p
Hayatta Kalma	Gruplar arası	3	8.055	2.685	1.697	.166
	Gruplar içi	623	985.437	1.582		
	Toplam	626	993.492			
Sevgi ve Ait Olma	Gruplar arası	3	2.359	.786	.891	.446
	Gruplar içi	623	550.167	.883		
	Toplam	626	552.526			
Güç	Gruplar arası	3	2.630	.877	1.256	.288
	Gruplar içi	623	434.685	.698		
	Toplam	626	437.315			
Özgürlük	Gruplar arası	3	8.987	2.996	3.743	.011*
	Gruplar içi	623	498.575	.800		
	Toplam	626	507.563			
Eğlence	Gruplar arası	3	11.082	3.694	3.492	.015*
	Gruplar içi	623	659.065	1.058		
	Toplam	626	670.146			

* p< .05

Tablo 2’de görüldüğü üzere, hayatta kalma ($F_{3-623}= 1.697$; $p> .05$), sevgi ve ait olma ($F_{3-623}= .891$; $p> .05$) ve güç ($F_{3-623}= 1.256$; $p> .05$) ihtiyaçlarının karşılanma düzeyinde, öğrencilerin sınıf düzeyine göre anlamlı bir farklılaşma gözlenmemiştir. Bununla birlikte, özgürlük ($F_{3-623}= 3.743$; $p<.05$) ve eğlence ($F_{3-623}= 3.492$; $p<.05$) ihtiyaçlarının karşılanma düzeyinin öğrencilerin sınıf düzeyine göre anlamlı şekilde farklılaştığı görülmektedir.

Özgürlük ihtiyacının karşılanma düzeyine ilişkin farkın kaynağını görmek için yapılan Tukey testi sonuçlarına göre, 1. sınıf öğrencilerinin özgürlük ihtiyacının karşılanma düzeyinin ($\bar{X}= 5.149$), 3. sınıf öğrencilerinden ($\bar{X}= 4.850$) anlamlı olarak daha yüksek olduğu bulunmuştur ($p< .05$). Diğer bir deyişle, 3. sınıf öğrencileri yaşamlarında kendilerini daha az özgür hissediyor görünmektedir.

Eğlence ihtiyacının karşılanma düzeyine ilişkin farkın kaynağını görmek için yapılan Tukey testi sonuçlarına göre ise, 1. sınıf öğrencilerinin eğlence ihtiyacının karşılanma düzeyinin ($\bar{X}= 5.359$), 4. sınıf öğrencilerinden ($\bar{X}= 5.055$) anlamlı olarak daha yüksek olduğu bulunmuştur ($p< .05$). Buna göre 4. sınıf öğrencileri daha az düzeyde eğleniyor görünmektedir.

Üniversite öğrencilerinde temel ihtiyaçların karşılanma düzeyinin barınma durumuna göre anlamlı şekilde farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin yapılan tek yönlü varyans analizinin sonucu Tablo 3’de sunulmuştur.

Tablo 3

Temel ihtiyaçların karşılanma düzeyinin barınma durumuna göre farklılaşıp farklılaşmadığını gösteren tek yönlü varyans analizi sonuçları

	Varyans Kaynağı	S.d.	Kareler Toplamı	Kareler Ortalaması	F	p
Hayatta Kalma	Gruplar arası	3	173.912	57.971	44.066	.000***
	Gruplar içi	623	819.580	1.316		
	Toplam	626	993.492			
Sevgi ve Ait Olma	Gruplar arası	3	2.899	.966	1.095	.351
	Gruplar içi	623	549.627	.882		
	Toplam	626	552.526			
Güç	Gruplar arası	3	4.665	1.555	2.239	.083
	Gruplar içi	623	432.651	.694		
	Toplam	626	437.315			
Özgürlük	Gruplar arası	3	3.261	1.087	1.343	.259
	Gruplar içi	623	504.302	.809		
	Toplam	626	507.563			
Eğlence	Gruplar arası	3	10.504	3.501	3.307	.020*
	Gruplar içi	623	659.642	1.059		
	Toplam	626	670.146			

* p< .05; *** p< .001

Tablo 3’de görüldüğü üzere, sevgi ve ait olma ($F_{3-623} = 1.095$; $p > .05$), güç ($F_{3-623} = 2.239$; $p > .05$) ve özgürlük ($F_{3-623} = .259$; $p > .05$) ihtiyaçlarının karşılanma düzeyinin, öğrencilerin barınma durumuna göre anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı görülmektedir. Bununla birlikte, hayatta kalma ($F_{3-623} = 44.066$; $p < .001$) ve eğlence ($F_{3-623} = 44.066$; $p < .05$) ihtiyaçlarının karşılanma düzeyinin, öğrencilerin barınma durumuna göre anlamlı şekilde farklılaştığı görülmektedir.

Hayatta kalma ihtiyacının karşılanma düzeyine ilişkin farkın kaynağını görmek için yapılan Tukey testi sonuçlarına göre, devlet yurdunda kalan öğrencilerin hayatta kalma ihtiyacının karşılanma düzeyinin ($\bar{X} = 3.783$), özel yurtda ya da apartta ($\bar{X} = 4.680$), arkadaşla evde ($\bar{X} = 4.928$) ve aileyle evde ($\bar{X} = 5.539$) kalanlara göre; özel yurtda ya da apartta kalan öğrencilerin hayatta kalma ihtiyacının karşılanma düzeyinin aileyle evde kalanlara göre; arkadaşla evde kalan öğrencilerin hayatta kalma ihtiyaçlarının karşılanma düzeyinin, aileyle evde kalanlara göre anlamlı olarak daha düşük düzeyde olduğu görülmektedir ($p < .001$). Üniversite yaşamında aileleriyle kalan öğrencilerin hayatta kalma ihtiyacının karşılanması açısından en avantajlı grup olduğu söylenebilir.

Eğlence ihtiyacının karşılanma düzeyine ilişkin farkın kaynağını görmek için yapılan Tukey testi sonuçlarına göre, özel yurtda veya apartta kalan öğrencilerin eğlence ihtiyacının karşılanma düzeyinin ($\bar{X} = 5.460$), arkadaşla evde ($\bar{X} = 5.135$) kalanlara göre anlamlı olarak daha yüksek düzeyde olduğu görülmektedir ($p < .05$).

Üniversite öğrencilerinde temel ihtiyaçların karşılanma düzeyinin, yaşamın büyük kısmında ikamet edilen yerleşim birimine göre anlamlı şekilde farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin yapılan tek yönlü varyans analizinin sonucu Tablo 4’de sunulmuştur.

Tablo 4

Temel ihtiyaçların karşılanma düzeyinin yaşamın büyük kısmında ikamet edilen yerleşim birimine göre farklılaşıp farklılaşmadığını gösteren tek yönlü varyans analizi sonuçları

	Varyans Kaynağı	S.d.	Kareler Toplamı	Kareler Ortalaması	F	p
Hayatta Kalma	Gruplar arası	5	5.613	1.123	.708	.617
	Gruplar içi	620	982.666	1.585		
	Toplam	625	988.279			
Sevgi ve Ait Olma	Gruplar arası	5	8.083	1.617	1.842	.103
	Gruplar içi	620	544.113	.878		
	Toplam	625	552.196			
Güç	Gruplar arası	5	5.366	1.073	1.543	.174
	Gruplar içi	620	431.230	.696		
	Toplam	625	436.596			
Özgürlük	Gruplar arası	5	7.428	1.486	1.847	.102
	Gruplar içi	620	498.651	.804		
	Toplam	625	506.079			
Eğlence	Gruplar arası	5	22.248	4.450	4.262	.001***
	Gruplar içi	620	647.273	1.044		
	Toplam	625	669.522			

*** $p \leq .001$

Tablo 4’de görüldüğü üzere, hayatta kalma ($F_{5-620} = .708$; $p > .05$), sevgi ve ait olma ($F_{5-620} = 1.182$; $p > .05$), güç ($F_{5-620} = 1.543$; $p > .05$) ve özgürlük ($F_{5-620} = 1.847$; $p > .05$) ihtiyaçlarının karşılanma düzeyinin, yaşamın büyük kısmında ikamet edilen yerleşim birimine göre anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı görülmektedir. Bununla birlikte, eğlence ($F_{5-620} = 4.262$; $p \leq .001$) ihtiyacının karşılanma düzeyinin, yaşamın büyük kısmında ikamet edilen yerleşim birimine göre anlamlı şekilde farklılaştığı görülmektedir.

Eğlence ihtiyacının karşılanma düzeyine ilişkin farkın kaynağını görmek için yapılan Tukey testi sonuçlarına göre, yaşamının büyük kısmında köyde ($\bar{X} = 4.961$), kasabada ($\bar{X} = 4.952$) ve küçük şehirde ($\bar{X} = 5.051$) ikamet eden öğrencilerin eğlence ihtiyaçlarının karşılanma düzeyinin, metropolde ($\bar{X} = 5.534$) ikamet eden öğrencilere göre anlamlı olarak daha düşük düzeyde olduğu görülmektedir ($p < .05$).

Üniversite öğrencilerinde temel ihtiyaçların karşılanma düzeyinin, ailenin aylık gelir düzeyine göre anlamlı şekilde farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin yapılan tek yönlü varyans analizinin sonucu Tablo 5’de sunulmuştur.

Tablo 5

Temel ihtiyaçların karşılanma düzeyinin öğrencilerin ailelerinin aylık gelir düzeyine göre farklılaşp farklılaşmadığını gösteren tek yönlü varyans analizi sonuçları

Temel İhtiyaçlar	Varyans Kaynağı	S.d.	Kareler Toplamı	Kareler Ortalaması	F	p
Hayatta Kalma	Gruplar arası	2	25.544	12.772	8.234	.000***
	Gruplar içi	624	967.947	1.551		
	Toplam	626	993.492			
Sevgi ve Ait Olma	Gruplar arası	2	12.614	6.307	7.289	.001***
	Gruplar içi	624	539.912	.865		
	Toplam	626	552.526			
Güç	Gruplar arası	2	3.479	1.740	2.502	.083
	Gruplar içi	624	433.836	.695		
	Toplam	626	437.315			
Özgürlük	Gruplar arası	2	17.991	8.995	11.465	.000***
	Gruplar içi	624	489.572	.785		
	Toplam	626	507.563			
Eğlence	Gruplar arası	2	34.727	17.363	17.051	.000***
	Gruplar içi	624	635.420	1.018		
	Toplam	626	670.146			

*** $p \leq .001$

Tablo 5’de görüldüğü üzere, hayatta kalma ($F_{2-624} = 8.234$; $p < .001$), sevgi ve ait olma ($F_{2-624} = 7.289$; $p \leq .001$), özgürlük ($F_{2-624} = 11.465$; $p < .001$), eğlence ($F_{2-624} = 17.051$; $p < .001$) ihtiyaçlarının karşılanma düzeyinin, ailenin aylık gelir düzeyine göre anlamlı şekilde farklılaştığı görülmektedir. Bununla birlikte, güç ($F_{2-624} = 2.502$; $p > .05$) ihtiyacının karşılanma düzeyinin, ailenin aylık gelir düzeyine göre anlamlı şekilde farklılaşmadığı görülmektedir.

Hayatta kalma ihtiyacının karşılanma düzeyine ilişkin farkın kaynağını görmek için yapılan Tukey testi sonuçlarına göre, ailesinin aylık gelir düzeyi düşük olan öğrencilerin hayatta kalma ihtiyacının karşılanma düzeyinin ($\bar{X} = 4.179$), ailesinin gelir düzeyi orta olan öğrencilere göre ($\bar{X} = 4.794$) anlamlı olarak daha düşük olduğu görülmektedir ($p < .001$). Ailesinin aylık gelir düzeyi orta ve yüksek olan öğrencilerin hayatta kalma ihtiyacının karşılanma düzeyleri arasında ise ($\bar{X} = 4.794$; $\bar{X} = 4.800$), anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($p > .05$).

Sevgi ve ait olma ihtiyacının karşılanma düzeyine ilişkin farkın kaynağını görmek için yapılan Tukey testi sonuçlarına göre, ailesinin aylık gelir düzeyi düşük olan öğrencilerin sevgi ve ait olma ihtiyacının karşılanma düzeyinin ($\bar{X} = 5.799$), ailesinin gelir düzeyi orta olan öğrencilere göre ($\bar{X} = 6.226$) anlamlı olarak daha düşük olduğu görülmektedir ($p < .001$). Ailesinin aylık gelir düzeyi orta ve yüksek olan öğrencilerin sevgi ve ait olma ihtiyacının karşılanma düzeyleri arasında ise ($\bar{X} = 6.226$; $\bar{X} = 6.298$), anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($p > .05$).

Özgürlük ihtiyacının karşılanma düzeyine ilişkin farkın kaynağını görmek için yapılan Tukey testi sonuçlarına göre, ailesinin aylık gelir düzeyi düşük olan öğrencilerin özgürlük ihtiyacının karşılanma düzeyinin ($\bar{X}= 4.655$), ailesinin gelir düzeyi orta ve yüksek olan öğrencilere göre ($\bar{X}= 5.032$; $\bar{X}= 5.630$) anlamlı olarak daha düşük olduğu görülmektedir ($p < .05$; $p < .001$). Ailesinin aylık gelir düzeyi orta olan öğrencilerin özgürlük ihtiyacının karşılanma düzeyinin ($\bar{X}= 5.032$) de, ailesinin aylık gelir düzeyi yüksek ($\bar{X}= 5.630$) olan öğrencilere göre anlamlı olarak daha düşük olduğu görülmektedir ($p < .05$).

Eğlence ihtiyacının karşılanma düzeyine ilişkin farkın kaynağını görmek için yapılan Tukey testi sonuçlarına göre, ailesinin aylık gelir düzeyi düşük olan öğrencilerin eğlence ihtiyacının karşılanma düzeyinin ($\bar{X}= 4.642$), ailesinin gelir düzeyi orta ve yüksek olan öğrencilere göre ($\bar{X}= 5.268$; $\bar{X}= 5.831$) anlamlı olarak daha düşük olduğu görülmektedir ($p < .001$). Ailesinin aylık gelir düzeyi orta olan öğrencilerin eğlence ihtiyacının karşılanma düzeyinin ($\bar{X}= 5.268$) de, ailesinin aylık gelir düzeyi yüksek ($\bar{X}= 5.831$) olan öğrencilere göre anlamlı olarak daha düşük olduğu görülmektedir ($p < .05$).

Üniversite öğrencilerinde temel ihtiyaçların karşılanma düzeyinin, üniversite yaşamındaki aylık ortalama gelirden algılanan ekonomik doyuma göre anlamlı şekilde farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin yapılan tek yönlü varyans analizinin sonucu Tablo 6'da sunulmuştur.

Tablo 6

Temel ihtiyaçların karşılanma düzeyinin algılanan ekonomik doyuma göre farklılaşıp farklılaşmadığını gösteren tek yönlü varyans analizi sonuçları

Temel İhtiyaçlar	Varyans Kaynağı	S.d.	Kareler Toplamı	Kareler Ortalaması	F	p
Hayatta Kalma	Gruplar arası	4	64.285	16.071	10.758	.000***
	Gruplar içi	622	929.206	1.494		
	Toplam	626	993.492			
Sevgi ve Ait Olma	Gruplar arası	4	4.030	1.008	1.143	.335
	Gruplar içi	622	548.496	.882		
	Toplam	626	552.526			
Güç	Gruplar arası	4	10.305	2.576	3.752	.005**
	Gruplar içi	622	427.011	.687		
	Toplam	626	437.315			
Özgürlük	Gruplar arası	4	17.712	4.428	5.623	.000***
	Gruplar içi	622	489.850	.788		
	Toplam	626	507.563			
Eğlence	Gruplar arası	4	20.104	5.026	4.809	.001***
	Gruplar içi	622	650.042	1.045		
	Toplam	626	670.146			

** $p < .01$; *** $p \leq .001$

Tablo 6’da görüldüğü üzere, öğrencilerin hayatta kalma ($F_{4-622}= 10.758$; $p<.001$), güç ($F_{4-622}= 3.752$; $p<.05$), özgürlük ($F_{4-622}= 5.623$; $p<.001$), eğlence ($F_{4-622}= 4.809$; $p\leq.001$) ihtiyaçlarının karşılanma düzeyinin, üniversite yaşamındaki aylık ortalama gelirden algılanan ekonomik doyuma göre anlamlı şekilde farklılaştığı görülmektedir. Sevgi ve ait olma ihtiyacının ($F_{4-622}= 1.143$; $p>.05$) karşılanma düzeyi, üniversite yaşamındaki aylık ortalama gelirden algılanan ekonomik doyuma göre anlamlı bir farklılaşma göstermemektedir.

Hayatta kalma ihtiyacının karşılanma düzeyine ilişkin farkın kaynağını görmek için yapılan Tukey testi sonuçlarına göre, “üniversite yaşamınızda aylık ortalama geliriniz, ihtiyaçlarınızı karşılamaya yetiyor mu?” sorusuna ‘kesinlikle hayır’, ‘hayır’, ‘ne evet ne hayır’ yanıtını veren öğrencilerin hayatta kalma ihtiyacının karşılanma düzeyinin ($\bar{X}= 4.133$; $\bar{X}= 4.483$; $\bar{X}= 4.485$), aynı soruya ‘evet’ yanıtını verenlere ($\bar{X}= 5.081$) göre anlamlı olarak daha düşük olduğu görülmektedir ($p \leq .001$). İlgili soruya ‘evet’ ve ‘kesinlikle evet’ yanıtını veren öğrencilerin hayatta kalma ihtiyaçlarının karşılanma düzeyleri ($\bar{X}= 5.081$; $\bar{X}= 4.819$) ise, anlamlı bir farklılaşma göstermemektedir ($p>.05$).

Güç ihtiyacının karşılanma düzeyine ilişkin farkın kaynağını görmek için yapılan Tukey testi sonuçlarına göre, “üniversite yaşamınızda aylık ortalama geliriniz, ihtiyaçlarınızı karşılamaya yetiyor mu?” sorusuna ‘hayır’ yanıtını veren öğrencilerin güç ihtiyacının karşılanma düzeyinin ($\bar{X}= 5.179$), aynı soruya ‘ne evet ne hayır’ ve ‘evet’ yanıtını verenlere ($\bar{X}= 5.478$; $\bar{X}= 5.569$) göre anlamlı olarak daha düşük olduğu görülmektedir ($p<.05$). Bunun yanı sıra ‘ne evet ne hayır’ yanıtında bulunanların güç ihtiyacının karşılanma düzeyinin ($\bar{X}= 5.478$), ‘evet’ yanıtını verenlere ($\bar{X}= 5.569$) göre anlamlı olarak daha düşük olduğu görülmektedir ($p<.05$). İlgili soruya ‘evet’ ve ‘kesinlikle evet’ yanıtını veren öğrencilerin hayatta kalma ihtiyaçlarının karşılanma düzeyleri ($\bar{X}= 5.569$; $\bar{X}= 5.542$) arasında ise, anlamlı bir farklılık görülmemektedir ($p>.05$).

Özgürlük ihtiyacının karşılanma düzeyine ilişkin farkın kaynağını görmek için yapılan Tukey testi sonuçlarına göre, “üniversite yaşamınızda aylık ortalama geliriniz, ihtiyaçlarınızı karşılamaya yetiyor mu?” sorusuna ‘hayır’ yanıtını veren öğrencilerin özgürlük ihtiyacının karşılanma düzeyinin ($\bar{X}= 4.697$), aynı soruya ‘evet’ ve ‘kesinlikle evet’ yanıtını verenlere ($\bar{X}= 5.137$; $\bar{X}= 5.319$) göre anlamlı olarak daha düşük olduğu görülmektedir ($p<.05$; $p \leq .001$).

Eğlence ihtiyacının karşılanma düzeyine ilişkin farkın kaynağını görmek için yapılan Tukey testi sonuçlarına göre, “üniversite yaşamınızda aylık ortalama geliriniz, ihtiyaçlarınızı karşılamaya yetiyor mu?” sorusuna ‘hayır’ yanıtını veren öğrencilerin eğlence ihtiyacının

karşılama düzeyinin ($\bar{X}= 4.852$), aynı soruya ‘ne evet ne hayır’, ‘evet’ ve ‘kesinlikle evet’ yanıtını verenlere ($\bar{X}= 5.262$; $\bar{X}= 5.287$; $\bar{X}= 5.563$) göre anlamlı olarak daha düşük olduğu görülmektedir ($p < .05$).

Tartışma

Üniversite öğrencilerinin beş temel ihtiyaç arasında en yüksek doyumunu sevgi ve ait olma ihtiyacından algıladıkları; öğrencilerin güç, eğlence ve özgürlük ihtiyaçlarının karşılanma düzeyine ilişkin algıladıkları doyumun, görece daha düşük düzeyde ortaya çıktığı; fakat beş temel ihtiyacın karşılanma düzeyine ilişkin en düşük doyumun, hayatta kalma ihtiyacından algılanmakta olduğu anlaşılmaktadır. Bununla birlikte, araştırma kapsamında üniversite öğrencilerinde temel ihtiyaçların karşılanma düzeyine ilişkin 7’li dereceleme ölçeği aracılığıyla elde edilen puanların, tüm ihtiyaç boyutları için nötr noktanın (4 puan düzeyi) üzerinde bir ortalamaya sahip olduğu söylenebilir.

Üniversite öğrencilerinin, temel ihtiyaçların karşılanma düzeyine ilişkin en düşük puan ortalamasını hayatta kalma ihtiyacından, en yüksek puan ortalamasını ise sevgi ve ait olma ihtiyacından algıladığı bulgusu, E. Diener ve M. Diener (1995)’ in 49 farklı üniversitenin öğrencileri üzerinde yürüttükleri araştırmanın bulgularıyla da örtüşmektedir. Buna göre üniversite öğrencileri, yaşamın çeşitli boyutlarından hangi düzeyde doyum algılamakta olduklarıyla ilgili olarak, en düşük doyum düzeyini hayatta kalma ihtiyacıyla ilişkili olarak, ekonomik doyumdan; doyumun en yüksek düzeylerini ise, sevgi ve ait olma ihtiyacıyla ilişkili olarak, arkadaşlar ve aile doyumundan algılamakta olduklarını belirtmektedir.

Hayatta kalma ihtiyacına ilişkin daha düşük düzeyde doyum algılayan öğrencilerin; barınma, beslenme ve güvende olma gibi ihtiyaçlarını karşılama konusunda daha az avantajlı olan öğrenciler oldukları söylenebilir. Örneğin araştırma bulgularına göre, hayatta kalma ihtiyacına ilişkin algılanan doyum düzeyi, öğrencilerin barınma durumuna göre anlamlı şekilde farklılaşmış ve barınma yerini devlet yurdu olarak belirten öğrenciler, hayatta kalma ihtiyacı açısından en dezavantajlı grup olmuştur. Değişkenlerle ilgili tüm ihtiyaç boyutlarında nötr noktanın (4 puan düzeyi) aşağısında kalan tek puan ortalaması, devlet yurdunda kalan öğrencilerin hayatta kalma ihtiyacı puan ortalamasıdır ($\bar{X}= 3.783$). Üniversite Gençliğinin İhtiyaçları Araştırması (TOG, 2009) kapsamında Türkiye’deki 58 üniversiteden toplanan araştırma bulguları da öğrencilerin yurtlardaki barınma koşullarını asgari koşulların altında bulduklarını göstermektedir.

Bunun yanı sıra, üniversite yaşamı süresince barınma ve beslenme gibi ihtiyaçların daha iyi koşullarda ve daha yeterli bir düzeyde karşılanabilmesi, yeterli ekonomik gelir kaynaklarına sahip olmakla yakından ilişkilidir. Örneğin, ailesinin aylık gelir düzeyini ‘düşük’ olarak bildiren öğrencilerin ve üniversite yaşamında algılanan ekonomik doyumla ilgili olarak yöneltilen “üniversite yaşamınızda aylık ortalama geliriniz, ihtiyaçlarınızı karşılamaya yetiyor mu?” sorusuna ‘kesinlikle hayır’, ‘hayır’, ‘ne evet ne hayır’ yanıtını veren öğrencilerin hayatta kalma ihtiyacına ilişkin algıladıkları doyum düzeyi, aynı soruya ‘evet’ yanıtını verenlere göre anlamlı olarak daha düşük bulunmuştur.

Üniversite öğrencilerinin, temel ihtiyaçların karşılanma düzeyine ilişkin en yüksek puan ortalamasını ise sevgi ve ait olma ihtiyacından algıladıkları görülmektedir. Sevgi ve ait olma ihtiyacının karşılanma düzeyine ilişkin bu bulgu, diğer bazı araştırma bulgularıyla da desteklenmektedir. Örneğin, E. Diener ve M. Diener (1995) de üniversite öğrencileri üzerinde yürüttükleri araştırmanın sonucunda, öğrencilerin doyumun en yüksek düzeylerini arkadaşlar ve aile doyumundan algıladığı bulgusuna ulaşmıştır. Benzer bir bulgu, Gündoğar, Sallan-Gül, Uskun, Demirci ve Keçeci(2007)’nin araştırmasında da tekrarlanmış, üniversite öğrencilerinin üniversite yaşamını değerlendirme formundan elde ettikleri en yüksek puan ortalamasının arkadaş ilişkileri boyutundan alındığı görülmüştür. Bu bulgulara dayanarak, üniversite öğrencilerinin sosyal ilişkilerinde yakın duygusal bağlar kurmada çoğunlukla başarılı görüldükleri ve yine öğrencilerin büyük çoğunluğunun arkadaşlar, aile üyeleri ve dostlar gibi yaşamdaki özel insanlarla doyum verici ilişkiler içinde oldukları söylenebilir.

Sevgi ve ait olma ihtiyacı boyutunda cinsiyet değişkenine ilişkin elde edilen bulgulara göre, kız öğrencilerin sevgi ve ait olma ihtiyacına ilişkin algıladıkları doyum, erkek öğrencilere göre anlamlı olarak daha yüksek düzeydedir. Üniversite öğrencileri üzerinde yürütülen bazı diğer araştırmalarda da, erkek öğrencilerle karşılaştırıldığında kız öğrencilerin duyguları anlama ve ilgi görme (Kuzgun, 1984), yakın sosyal ilişkilere sahip olma (E. Diener ve Fujita, 1995), arkadaşlık ve sevgi (Doğan, 2004), ilişkili olma (Çelikkaleli ve Gündoğdu, 2005) gibi boyutlarda daha yüksek düzeylerde puan aldıkları görülmektedir. Sevgi ve ait olma ihtiyacı boyutunda gözlenen bu farklılaşmanın, cinsiyet rollerine ilişkin gözlenen genel durumun bir yansıması olarak değerlendirilmesi mümkündür. Türk kültüründe cinsiyet rollerine ilişkin çalışmalar, kız ve erkeklerin toplumsal yaşama katılım konusundaki sosyalleşmelerinin, cinsiyet rollerine ilişkin farklı beklentilere bağlı olarak gelişen farklı süreçlerle şekillendiğine işaret etmektedir (Hortaçsu, Oral ve Yasak-Gültekin, 1991; Kağıtçıbaşı ve Sunar, 1992; Karakitapoğlu-Aygün, 2004) Cinsiyete özgü bu farklılaşmaya bağlı olarak kızlar, toplumsal yaşamda daha çok ilgiyi, sevecenliği, ilişkilerde duygusal bağlılığı öne çıkaran rollerle birlikte

anılmaktayken; erkeklerin ise daha çok gücü ve başatlığı tanımlayan rollerle birlikte öne çıktıkları görülmektedir. Üstelik sevgi ve ait olma ihtiyacı boyutunda cinsiyet değişkenine ilişkin elde edilen bu bulguların, kız ve erkek cinsiyet rolüne ilişkin ayrımın daha az vurgulandığı Batı kültürleri için de geçerli olabildiği görülmektedir (E. Diener ve Fujita, 1995).

Sevgi ve ait olma ihtiyacı boyutundaki bu bulgulara ek olarak, ailesinin gelir düzeyini düşük olarak bildiren öğrencilerin sevgi ve ait olma ihtiyacının karşılanma düzeyinin de anlamlı olarak daha düşük olduğu görülmektedir. Bununla birlikte, “Üniversite yaşamınızda aylık ortalama geliriniz, ihtiyaçlarınızı karşılamaya yetiyor mu?” sorusuna verilen cevaplar incelendiğinde ise, öğrencilerin sevgi ve ait olma ihtiyaçlarının karşılanma düzeyinin, algılanan ekonomik doyuma göre anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı görülmektedir. Bu bulgulara göre, ailesinin aylık gelir düzeyini düşük olarak bildiren öğrencilerin sevgi ve ait olma ihtiyaçlarının karşılanma düzeyinde görülen farklılaşmanın doğrudan ekonomik nedenlere bağlanamayacağı; fakat öğrencilerin aileleriyle olan ilişkilerinde sosyo-ekonomik koşullara bağlı olarak şekillenen ebeveyn tutumları gibi bazı ilişki durumlarının, öğrencilerin sevgi ve ait olma ihtiyacına ilişkin algıları üzerinde etkili olabileceği düşünülebilir. Nitekim alan yazındaki bazı araştırma bulguları, ebeveyn tutumlarının sosyo-ekonomik düzeye göre anlamlı farklılaşmalar gösterebildiğine işaret etmektedir. Alan yazındaki bulgular, özellikle yüksek sosyo-ekonomik düzeye mensup ebeveynlerin demokratik davranma ve eşitlik tanıma gibi tutumlara daha fazla sahip olduğunu (Uyanık-Balat, 2007) ve sosyo-ekonomik düzey yükseldikçe olumsuz ebeveyn tutumlarının azaldığını ve bu tutumların yerini demokratik tutumların aldığını göstermektedir (Haktanır ve diğerleri, 1999).

Üniversite öğrencilerinin, sevgi ve ait olma ihtiyacının ardından temel ihtiyaçların karşılanma düzeyine ilişkin aldıkları en yüksek puan ortalamasının güç ihtiyacı boyutunda olduğu görülmektedir. Güç ihtiyacının saygınlığı, etkileyiciliği, yetkinliği ve başarılı olmayı tanımlayan bir ihtiyaç olduğu düşünüldüğünde, öğrencilerin içinde buldukları sosyal çevrede kendilerine ilişkin değerlilik ve yeterlik algılarının olumlu düzeylerde olduğu ve öğrencilerin kendi kişisel gelişimlerine ve büyümelerine ilişkin olumlu yönde bir algıya sahip oldukları söylenebilir.

Güç ihtiyacının, tıpkı sevgi ve ait olma ihtiyacında gözleendiği gibi cinsiyet rollerine paralel olarak farklılaşıp farklılaşmadığı konusunda alan yazındaki genel izlenim, kız öğrencilerle karşılaştırıldığında, erkek öğrencilerin başatlık ihtiyacının daha yüksek düzeyde olduğu (Kuzgun, 1984); erkek öğrencilerin başatlık alanında daha üstün göründükleri ve erkek öğrencilerin bu konudaki çabalarının diğer insanlar üzerinde bir etkiye sahip olma

anlamındaki bir başarıyı yansıtmakta olduğu yönündedir (E. Diener ve Fujita, 1995). Bu araştırmada ise erkek öğrencilerin güç ihtiyacının karşılanma düzeyine ilişkin puan ortalamasının, kız öğrencilere göre çok az bir farkla daha yüksek olduğu görülmekle birlikte, bu fark anlamlı bulunmamıştır. Bu durumun olası bir açıklaması ise, güç ihtiyacının araştırma kapsamında sosyal çevreyle ilişkilerde baskın olma gibi özelliklerden ziyade, bireyin kendi kişisel amaçlarına ulaşmasını vurgulayan gelişimsel bir boyutta ele alınması olabilir. Bu durum aynı zamanda, cinsiyet rollerine ilişkin gözlenen geleneksel yapının bazı değişimlerden geçmekte olduğunun da bir işareti olarak kabul edilebilir. Çelikkaleli ve Gündoğdu (2005)'nin da bu görüşü destekleyen bir bulgusu, öz-belirleme kuramı çerçevesinde, güç ihtiyacına yakın bir kavram olan yeterli ihtiyacının, üniversite öğrencilerinde cinsiyete göre anlamlı bir farklılaşma göstermediğidir. Özgüngör (2006)'ün kız öğretmen adaylarının, erkek öğretmen adaylarına göre daha fazla başarı motivasyonuna sahip olduğu yönündeki bulgusu da, cinsiyet rollerine ilişkin gözlenen farklılığı desteklemektedir. Sevgi ve ait olma ihtiyacına ilişkin elde edilen bulgular, kız öğrencilerin sevecenliği ve sosyal ilişkilerde duygusal bağlılık göstermeyi içeren geleneksel kız cinsiyet rolünü sürdürme eğiliminde olduklarına işaret etse de; güç ihtiyacına ilişkin bulguların yükselen eğitim düzeyiyle birlikte kız öğrencilerinin başarı ve yükselme gibi yeni cinsiyet rolleri de üstlenmeye başladıklarının bir göstergesi olabilir. Karakitapoğlu-Aygün ve İmamoğlu (2002) bu durumu, 1990' lı yıllardan sonra sosyo-kültürel ve ekonomik değişimlere bağlı olarak geleneksel cinsiyet rollerinde gözlenen değişimin bir sonucu olarak görmektedir. Nitekim 2000'li yıllarda Türk gençlerine ilişkin elde edilen bulgular, değerler konusunda cinsiyete ilişkin farklılıkları değil, benzeşimleri ortaya koymaktadır (Karakitapoğlu-Aygün ve İmamoğlu, 2002).

Güç ihtiyacı boyutunda ekonomik gelir değişkenlerine ilişkin bulgular incelendiğinde ise, güç ihtiyacının karşılanma düzeyinin, ailenin aylık gelir düzeyi karşısında anlamlı bir farklılaşma göstermediği; fakat üniversite yaşamında algılanan ekonomik doyuma göre anlamlı şekilde farklılaştığı görülmektedir. Buna göre, “üniversite yaşamınızda aylık ortalama geliriniz, ihtiyaçlarınızı karşılamaya yetiyor mu?” sorusuna ‘hayır’ yanıtını veren öğrencilerin güç ihtiyacının karşılanma düzeyi, aynı soruya ‘ne evet ne hayır’ ve ‘evet’ yanıtını verenlere göre anlamlı olarak daha düşük düzeydedir. Bunun yanı sıra ‘ne evet ne hayır’ yanıtında bulunan öğrencilerin güç ihtiyacının karşılanma düzeyi de ‘evet’ yanıtını verenlere göre anlamlı olarak daha düşük düzeydedir. Öğrencilerin üniversite yaşamında algıladıkları ekonomik doyumun, öğrencilerin kendilerine ilişkin saygı ve yeterli algıları üzerinde anlamlı şekilde etkili olduğu ve üniversite yaşamında hissedilen ekonomik sıkıntıların, yaşamda

yükselmeye ve gelişmeye yönelik amaçlara ulaşma konusunda öğrencilerin kendilerini görece daha az güvenli ve daha az başarılı olarak algılamalarına yol açtığı düşünülebilir.

Özgürlük ihtiyacının karşılanma düzeyinin ise, hayatta kalma ihtiyacı dışındaki diğer ihtiyaçlarla karşılaştırıldığında, görece daha düşük bir puan ortalamasına sahip olduğu görülmektedir. Buna göre, yaşamı mümkün olduğu kadarıyla kısıtlamalardan uzak biçimde sürdürebilmeyi ve yaşama ilişkin seçimlerde bulunurken bağımsızca hareket edebilmeyi başarma konusunda, öğrencilerin görece daha az doyum algıladıkları söylenebilir.

Özgürlük ihtiyacının cinsiyet değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmayacağı konusunda alan yazındaki genel bir eğilim, özgürlük ihtiyacının karşılanma düzeyinin, cinsiyet rollerine paralel olarak kızların aleyhine bir yönde farklılaşacağı yönündedir. Konuyla ilgili olarak Kuzgun (1984), kız öğrencilerin özerklik ihtiyacına ilişkin puan ortalamalarının erkeklere göre anlamlı olarak daha düşük olduğu bulgusuna ulaşmıştır. Çelikkaleli ve Gündoğdu (2005) da kız öğrencilerin özerklik ihtiyacına ilişkin algıladıkları doyum düzeyinin, erkeklere göre anlamlı olarak daha düşük olduğu bulgusuna ulaşmakla birlikte, bu farkın küçük bir düzeyde olduğunu belirtmektedir. Bu araştırmada elde edilen bulgular ise, erkek öğrencilerin özgürlük ihtiyacının karşılanma düzeyine ilişkin puan ortalamasının, kız öğrencilerin puan ortalamasından küçük bir farkla daha yüksek olduğunu, fakat bu farkın anlamlı olmadığını göstermektedir. Bu bulgu, cinsiyet rolüne ilişkin farklılaşmaların eğitim düzeyiyle birlikte daha az düzeye indiği ve özellikle kız öğrencilerin sosyo-kültürel ve ekonomik değişimlere bağlı olarak yeni cinsiyet rolleri üstlenmeye başladıkları yönündeki görüşle tutarlıdır. Buna göre, özgürlük ihtiyacının cinsiyet rolüne ilişkin farklılaşması noktasında, kızların aleyhine gözlenmesi beklenen bu farklılaşmanın, incelenen araştırma örnekleminin üniversite öğrencilerinden oluştuğu düşünüldüğünde, kendini daha küçük düzeylerde ortaya koyduğu söylenebilir. Bu durumun da, üniversite öğrenimi almakta olan kız öğrencilerin, toplumdaki diğer hemcinsleriyle karşılaştırıldığında, yaşamlarında seçimlerde bulunurken ve yaşamlarını diledikleri yönde yaşamaya çabalarken kendilerini daha az kısıtlanmış hissediyor olmalarından kaynaklandığı düşünülebilir.

Öğrenim görülen sınıf düzeyine ilişkin elde edilen bulgular, özgürlük ihtiyacının karşılanma düzeyine ilişkin ilk sınıf öğrencilerinin sahip olduğu puan ortalamalarının, daha üst sınıflardaki öğrencilerden görece daha yüksek düzeyde olduğu izlenimini uyandırır da, özgürlük ihtiyacı boyutunda yalnızca 1. ve 3. sınıf öğrencileri arasında anlamlı bir farklılaşma görülmektedir. Buna göre, 1. sınıf öğrencilerinin üniversite yaşamına geçişin ilk yılında, kendilerini yaşamda dilediğince hareket edebilme konusunda daha özgür hissettiği; fakat üniversite yaşamının ilerleyen yıllarıyla birlikte öğrencilik yaşamlarında artan akademik

sorumlulukların ve de özellikle mezuniyet sonrası yaşamlarına vermek istedikleri yön konusunda yaşadıkları kaygının, öğrencilerin yaşamda kendilerini kısıtlanmış hissetmelerine yol açtığı söylenebilir.

Bunun yanı sıra, üniversite öğrencilerinde özgürlük ihtiyacının karşılanma düzeyiyle ilgili olarak, ailenin gelir düzeyine ilişkin gruplar arasındaki farkların tamamı anlamlı bulunmuştur. Benzer şekilde “Üniversite yaşamınızda aylık ortalama geliriniz, ihtiyaçlarınızı karşılamaya yetiyor mu?” sorusuna ‘hayır’ yanıtını veren öğrencilerin özgürlük ihtiyacının karşılanma düzeyi, aynı soruya ‘evet’ ve ‘kesinlikle evet’ yanıtını verenlere göre anlamlı olarak daha düşüktür. Bulgular, üniversite öğrencilerinin ekonomik özgürlüğe sahip olmayı, özgürlük tanımının önemli bir boyutu olarak algıladıklarını göstermektedir.

Eğlence ihtiyacının karşılanma düzeyinin de, özgürlük ihtiyacı gibi görece daha düşük bir puan ortalamasına sahip olduğu görülmektedir. Buna göre, öğrencilerin yaşamda hoş vakit geçirebilmeye, ilgi çekici etkinliklere zaman ayırabilmeye ve mizah duygusuna sahip olabilmeye ilişkin algıladıkları doyumun da görece daha düşük düzeyde olduğu söylenebilir.

Eğlence ihtiyacının karşılanma düzeyiyle ilgili ulaşılan benzer bir bulgu, üniversite öğrencilerinin yalnızca onda birinin, sinema, tiyatro, müzik, halk oyunları, spor faaliyetleri gibi kültürel-sanatsal ve sportif etkinliklere yeterli düzeyde katılabildiklerini düşündüklerini göstermektedir (Şahin-Fırat, Zoraloğlu, Şahin ve Açıkgöz, 2009). Üniversite Gençliğinin İhtiyaçları Araştırması (TOG, 2009) kapsamında elde edilen araştırma bulguları da, ülkemiz öğrencilerinin üniversitedeki ve yerleşim birimlerindeki sosyal hayatı kısıtlı ve yetersiz olarak algıladıklarına işaret etmektedir.

Eğlence ihtiyacının karşılanma düzeyine ilişkin araştırma kapsamında ulaşılan önemli bir bulgu, eğlence ihtiyacından algılanan doyumun 1. ve 4.sınıf öğrencileri arasında anlamlı şekilde farklılaştığıdır. Buna göre, 1. sınıf öğrencilerinin üniversite yaşamına geçişin ilk yılında, hoşnutluk verici uğraşlara daha fazla yönelebildikleri ve yaşamda kendilerini eğlendiren aktivitelere daha fazla zaman ayırabildikleri; fakat üniversite yaşamının sonuna doğru yaklaştıkça, mezuniyet sonrasında yaşanacak olan yeni sürecin belirsizlikleri karşısında öğrencilerin yaşamlarında kendilerini eğlendiren aktivitelere daha az zaman ayırabildikleri gözlenmektedir. Zira son sınıf düzeyindeki öğrencilerin, mezuniyet hakkını kazanabilmeleri için derslerinin tamamında başarı göstermeleri gerekliliğine ek olarak, özellikle mezuniyet sonrasında iş bulabilmeleri için çeşitli yeterlik sınavlarına da yoğun şekilde hazırlanmaları gerekliliği söz konusudur. Gülcan ve diğerleri (2002)’nin öğrencilerin fakülteye girmiş olmaktan duydukları memnuniyetin ve okul yaşamından aldıkları doyumun, ilerleyen yıllarla birlikte azaldığı yönündeki bulgusunun da bu çıkarımı desteklediği söylenebilir.

Üniversite öğrencilerinde eğlence ihtiyacının karşılanma düzeyinin barınma durumuna göre değerlendirilmesi noktasında, gruplar arasındaki puan ortalamalarına ilişkin elde edilen tek anlamlı farkın özel yurttan veya apartta kalan öğrencilerin eğlence ihtiyacının karşılanma düzeyinin, arkadaşlarıyla birlikte evde kalan öğrencilerden daha yüksek oluşudur. Bu durumun olası bir açıklaması olarak, özel yurttan veya apartta kalan öğrencilerin ekonomik gelir düzeyinin, arkadaşlarıyla birlikte evde kalan öğrencilerin gelir düzeylerinden daha yüksek olması ihtimali göz önünde bulundurulabilir. Bununla birlikte, eğlence ihtiyacının karşılanma düzeyine ilişkin puan ortalamalarının, barınma durumu konusunda birbirine yakın düzeylerde sıralandığı görülmektedir.

Eğlence ihtiyacının karşılanma düzeyinin öğrencilerin ikamet ettikleri yerleşim birimlerine göre değerlendirilmesi noktasında dikkat çekici bir bulgu olarak, yaşamının büyük kısmında ikamet ettikleri yerleşim birimini metropol olarak belirten öğrencilerin eğlence ihtiyacının karşılanma düzeyinin, ikamet ettikleri yerleşim birimini köy, kasaba ve küçük şehir olarak belirten öğrencilerden anlamlı olarak daha yüksek olduğudur. Bu durumun, metropol olarak nitelendirilen yerleşim birimlerinin, öğrencilere uğraşmakla mutlu oldukları ilgilerini ve yeteneklerini geliştirebilecek imkanlar sunma açısından daha avantajlı bir çevre olma özelliğinden kaynaklandığı düşünülebilir. Köy, kasaba ve küçük şehirde ikamet eden öğrencilerin ise eğlence ihtiyaçlarını karşılayabilecekleri hoşnutluk verici aktivitelere ulaşma yollarını öğrenebilme açısından yaşantı zenginliğinin daha kısıtlı olduğu bir çevrede yetiştikleri düşünülebilir.

Eğlence ihtiyacının karşılanma düzeyiyle ilgili olarak, ailenin aylık gelir düzeyi açısından tüm gelir grupları arasında anlamlı farklılaşmalar bulunduğu görülmektedir. Buna ek olarak “Üniversite yaşamınızda aylık ortalama geliriniz, ihtiyaçlarınızı karşılamaya yetiyor mu?” sorusuna ‘hayır’ yanıtını veren öğrencilerin eğlence ihtiyacının karşılanma düzeyinin, aynı soruya ‘ne evet ne hayır’, ‘evet’ ve ‘kesinlikle evet’ yanıtını verenlere göre anlamlı olarak daha düşük olduğu görülmektedir. Gelir ile ilişkili değişkenlerin öğrencilerin eğlence ihtiyacının karşılanması noktasındaki anlamlı etkisi, ekonomik sıkıntılar yaşayan öğrencilerin yaşamda kendilerini eğlendiren aktivitelere daha az yönelebildiklerini ve yaşadıkları ekonomik geçim sıkıntısıyla birlikte bu öğrencilerin, yaşamlarını ilgi çekici yaşantıların kısıtlı olduğu bir çerçevede algıladıklarını düşündürmektedir.

Öğrencilerin sahip olduğu bir takım sosyo-demografik değişkenlerin temel ihtiyaçların karşılanma düzeyi üzerindeki rolüne ilişkin genel bir değerlendirme yapılacak olursa, cinsiyet değişkeninin sevgi ve ait olma ihtiyacı dışında temel ihtiyaçların karşılanmasına ilişkin anlamlı bir farklılaşmaya yol açmadığı; öğrenim görülen sınıf düzeyinin özellikle eğlence ve

özgürlük ihtiyaçlarının karşılanma düzeyine ilişkin anlamlı farklılaşmalara yol açtığı ve daha üst sınıflardaki öğrencilerin ihtiyaç boyutlarından daha az düzeyde doyum algıladıkları; barınma durumunu devlet yurdu olarak bildiren öğrencilerin eğlence ve de özellikle hayatta kalma ihtiyaçlarından aldıkları doyumun anlamlı olarak daha düşük olduğu; yaşamının büyük kısmında metropolde ikamet eden öğrencilerin eğlence ihtiyaçlarının karşılanma düzeyinin, küçük şehir ve daha düşük nüfuslu yerleşim birimlerinde ikamet eden öğrencilere göre anlamlı şekilde daha yüksek olduğu; ailenin ortalama gelir düzeyinin ve de özellikle üniversite yaşamında algılanan ekonomik doyumun, temel ihtiyaçların karşılanması noktasındaki etkilerinin anlamlı olduğu ve algılanan ekonomik doyumunu düşük öğrencilerin tüm ihtiyaç boyutlarından anlamlı olarak daha düşük düzeyde puanlar aldığı görülmektedir.

Sonuç ve Öneriler

Bu araştırma kapsamında, üniversite öğrencilerinin temel ihtiyaçlarının hangi düzeyde karşılanmakta olduğu ve öğrencilerin ihtiyaç algılarının bazı sosyo-demografik değişkenler açısından herhangi bir farklılaşma gösterip göstermediği sorularına yanıt aranmıştır. Temel ihtiyaçların karşılanma düzeyine ilişkin elde edilen puanların genel olarak olumlu düzeylerde dağılım gösterdiğini söylemek yanlış olmayacaktır. Ayrıca, öğrencilerin temel ihtiyaçlar doyumuna ilişkin algılarının bazı ihtiyaç boyutlarında, cinsiyete, sınıf düzeyine, barınma durumuna, yerleşim birimine, ailenin gelir düzeyine, algılanan ekonomik doyuma göre anlamlı şekilde farklılaştığı görülmüş, öğrencilerin ihtiyaç algılarında gözlenen farklılaşmalara ilişkin bulgular, literatür ışığında tartışılmıştır.

Bulgular çerçevesinde, temel ihtiyaçların karşılanma düzeyi açısından en dezavantajlı grubu, üniversite yaşamlarını ekonomik sıkıntılar içinde sürdüren öğrencilerin oluşturduğu görülmektedir. Bu öğrenciler, ihtiyaçların hemen her boyutunda anlamlı olarak daha düşük düzeyde doyum algılamakta, mutsuzluk yaşama konusunda bir risk grubu olma özelliği taşımaktadır. Bu problemin çözümü her ne kadar ulusal düzeyde yürütülen sosyo-ekonomik politikalarla ilgili olsa da, ekonomik gelir düzeyi düşük öğrencilerin belirlenip, bu öğrencilerin burs, iş, ek gelir gibi ekonomik destek kaynaklarıyla buluşabilmelerinin sağlanabilmesi yönünde adımlar atılabilir. Bunun yanı sıra, değişkenlerle ilgili tüm ihtiyaç boyutlarında nötr noktanın (4 puan düzeyi) aşığınsında kalan tek puan ortalamasının, devlet yurdunda kalan öğrencilerin hayatta kalma ihtiyacı puan ortalamasının olduğu görülmektedir. Özellikle dar gelirli öğrencilerin barınma ihtiyaçlarının karşılanmasında oldukça önemli bir hizmet kurumu olarak işlev gören devlet yurtlarıyla ilgili gerekli iyileştirmelerin yapılmasında fayda görülmektedir.

Araştırma bulgularının işaret ettiği bir diğer önemli nokta, yüksek öğretimin ilk yılındaki öğrencilerin özgürlük ve eğlence ihtiyaçlarına ilişkin algıladıkları doyumun daha üst sınıftaki öğrencilerle karşılaştırıldığında anlamlı olarak daha yüksek bulunmasıdır. Bu durumun olası açıklamaları tartışılmış olup, özellikle son sınıf öğrencilerinin mutsuzluk yaşama konusunda bir risk grubu olma özelliği taşıdığı görülmektedir. Öğrencilerin çoğunlukla oryantasyon çalışmaları kapsamında, üniversiteye gelişlerinin ilk yılında psikolojik bir taramadan geçirilmesi yönünde haklı bir eğilimin var olduğu bilinmektedir. Bununla birlikte, bulgular öğrencilere yönelik psikolojik taramaların son sınıf düzeyinde de gerçekleştirilmesinin, öğrencilere ilişkin belki de daha önemli risklerin belirlenebileceğine işaret etmektedir.

Araştırma bulguları, öğrencilerin ihtiyaç algılarına ilişkin değerlendirmelerin daha periyodik bir sistemle ve daha kapsamlı bir şekilde yapılmasının daha anlamlı sonuçlar getireceği fikrini uyandırmaktadır. Temel ihtiyaçların karşılanma düzeyi konusunda risk grubunu oluşturan öğrencilerin belirlenip, bu öğrencilerin ihtiyaç alanlarına ilişkin geliştirilen çözüm önerilerinin uygulanabilirliğinin sağlanmasının, üniversite yaşamındaki öğrencilerin iyi oluş düzeylerine anlamlı katkılar sağlayacağı düşünülmektedir.

Kaynaklar

- Avcı, S. (2004). Şehirselleşmelerin belirlenmesinde kullanılan kriterler ve Türkiye örneği. *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sosyoloji Dergisi*, 3(9), 9-28.
- Balat-Uyanık, G. (2007). İlköğretime başlayan çocukların anne babalarının çocuk yetiştirme tutumlarının okul öncesi eğitimden yararlanma düzeyine göre incelenmesi. *Eğitim ve Bilim*, 32(143), 89-99.
- Çelikkaleli, Ö. ve, Gündoğdu, M. (2005). Eğitim fakültesi öğrencilerinin psikolojik ihtiyaçları. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(9), 43-53.
- Diener, E. (1984). Subjective well-being. *Psychological Bulletin*, 95(3), 542-575,
- Diener, E., & Diener, M. (1995). Cross-cultural correlates of life satisfaction and self-esteem. *Journal of Personality and Social Psychology*, 68(4), 653-666.
- Diener, E., & Fujita, F. (1995). Resources, personal strivings, and subjective well-being: A nomothetic and idiographic approach. *Journal of Personality and Social Psychology*, 68(5), 926-935.
- Diener, E., Diener, M., & Diener, C. (1995). Factors predicting the subjective well-being of nations. *Journal of Personality and Social Psychology*, 69(5), 851-864.

- Diener, E., Suh, E., Lucas, R. E., & Smith, H. L. (1999). Subjective well-being: Three decades of progress. *Psychological Bulletin*, 125(2), 276-302.
- Doğan, T. (2004). *Üniversite öğrencilerinin iyilik halinin incelenmesi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Frey, L.M., & Wilhite, K. (2005). Our five basic needs: Application for understanding the function of behavior. *Intervention in School and Clinic*, 40(3), 156-160.
- Glasser, W. (2001a). *Choice theory in the classroom*. New York: Harper Publishers.
- Glasser, W. (2001b). *Counseling with choice theory: The new reality therapy*. New York: Harper Collins Publishers.
- Glasser, W. (2005). *Kişisel özgürlüğün psikolojisi: Seçim teorisi*. Çeviren: M. İzmirli. İstanbul: Hayat Yayıncılık.
- Gülcan, Y., Kuştepe, Y., ve Aldemir, C. (2002). Yüksek öğretimde öğrenci doyumu: Kuramsal bir çerçeve ve görgül bir araştırma. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 7(1), 99-114.
- Gündoğar, D., Sallan-Gül, S., Uskun, E., Demirci, S., ve Keçeci, D. (2007). Üniversite öğrencilerinde yaşam doyumunu yordayan etkenlerin incelenmesi. *Klinik Psikiyatri Dergisi*, 10(1), 14-27.
- Haktanır, G., Aral, N., Alisinanoğlu, F., Baran, G., Başar, F., Köksal, A., ve Bulut, Ş. (1999). *Türkiye' de anne-baba tutumu araştırmalarına genel bir bakış*. Bekir Onur (Ed.), *Cumhuriyet ve çocuk*, 331-334. Ankara: Ankara Üniversitesi Çocuk Kültürü Araştırma ve Uygulama Merkezi Yayınları.
- Hortaçsu, N., Oral, A., & Yasak-Gültekin, Y. (1991). Factors affecting relationships of Turkish adolescents with parents and same-sex friends. *The Journal of Social Psychology*, 131(3), 413-426.
- Kağıtçıbaşı, Ç., & Sunar, D. (1992). *Family and socialization in Turkey*. In J. L. Raopnarine ve D. B. Carter (Eds.). *Parent-child socialization in diverse culture*, 75-88. Norwood, NJ: Ablex.
- Karakitapoğlu-Aygün, Z. (2004). Self, identity, and emotional well-being among Turkish university students. *The Journal of Psychology*, 138(5), 457-478.
- Karakitapoğlu-Aygün, Z., & İmamoğlu, E. O. (2002). Value domains of Turkish adults and university students. *The Journal of Social Psychology*, 142, 333-352.
- Kuzgun, Y. (1984). Edwards kişisel tercih envanterinin Türkiye'de güvenilirlik ve geçerliliği. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 17(1-2), 69-94.
- Myers, D. G., & Diener, E. (1995). Who is happy?. *Psychological Science*, 6(1), 10-19.

- Özgüngör, S. (2006). Üniversite öğrencilerinin amaç tarzlarının ve öğretmenlerinin özerklik destekleyici davranışlarına ilişkin algılarının öğrencinin motivasyonu ve akademik davranışlarıyla ilişkisi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 25(3), 27-36.
- Peterson, A.V. (2008). *Pete's pathogram: Pathway to success*. US: Action Printing.
- Şahin-Fırat, N., Zoraloğlu, R. Y., Şahin, İ. ve Açıkgöz, K. (2009). *Üniversite öğrencilerinin kültürel/sanatsal ve sportif etkinliğe katılma durumları*. I. Uluslararası Türkiye Eğitim Araştırmaları Kongresi Kitabı. Çanakkale, Türkiye, 1-3 Mayıs.
- Toplum Gönüllüleri Vakfı, (2009). *Üniversite gençliğinin ihtiyaçları araştırması*. İstanbul: Toplum Gönüllüleri Vakfı Yayınları.
- Türkdoğan, T. (2010). *Üniversite öğrencilerinde temel ihtiyaçların karşılanma düzeyinin öznel iyi oluş düzeyini yordamadaki rolü*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Denizli.
- Yalçın, A. F. (2007). *Başarı kimliği geliştirme programının etkililiği*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

The Investigation of the Fulfillment Level of Basic Needs in University Students According to Some Sociodemographic Variables

Purpose

Choice Theory is accepted as a theoretical background for William Glasser's new psychotherapy approach which is called Reality Therapy, and the major assumption of Choice Theory about basic needs is that happiness is felt only if five basic needs (survival, love and belonging, power, freedom, fun) can be fulfilled sufficiently and a person who is unhappy is not able to fulfill at least one of these five basic needs (Glasser, 2005). Moreover, studies about well-being show that happiness is perceived as a very important life value for university students almost all over the world (E. Diener et al, 1995). Thus, it would be useful to investigate the fulfillment level of basic needs among university students, and the socio-demographic variables that can have an effect on students' perception of need satisfaction. It will also help students develop new approaches which contribute to their well-being. The participants were 627 students (350 female and 277 male) attending different faculties in Pamukkale University. Students' perceptions about basic needs satisfaction were measured by University Students Basic Needs Scale and a form including personal knowledge was used for the socio-demographic variables. To analyze the data independent sample T test, Analysis of Variance (ANOVA) and Tukey test were performed.

Results

Results show that love and belonging is the most satisfied need among the students' basic needs perception. The students' perception about fulfillment level of power, fun and freedom needs are relatively lower, but the lowest satisfied need is survival among the five basic needs. With the exception of love and belonging, the students' perceptions about basic needs satisfaction did not significantly differentiate according to gender. The mean square of female participants is higher than the males' according to love and belonging need. Basic needs satisfaction significantly differentiated according to the variable of grade level in terms of fun and freedom needs, and results show that upper grades students feel significantly less satisfaction with these dimensions of the basic needs. The satisfaction levels of fun and survival needs for the students who stay at public dormitory are significantly lower than the others. On the other side, the satisfaction level of fun need for the students who live in a metropolis for most of their lifetime is higher than the other students who live in little towns. Finally, the satisfaction level of basic needs significantly differentiated according to the family income and perceived economic satisfaction in almost all dimensions of basic needs.

Discussion

The scores about university students' fulfillment level of basic needs, which were measured with 7-point rating scale, are above the neutral point (4 point) for all dimensions of basic needs. Additionally, students' perceptions about basic needs satisfaction significantly differentiated according to the variables of gender, grade level, accommodation, settlement, level of family income, perceived economic satisfaction. Moreover, the students' perceptions of fulfillment of basic needs significantly differentiated according to gender, grade, accommodation, settlement, level of family income and perceived economic satisfaction in some dimensions of needs. In fact, results about gender implicate the similarities between the males and females, with the exception of love and belonging need. It can be explained by the social change about the sex roles in Turkish culture. On the other side, basic needs satisfaction significantly differentiated according to the variable of grade level in terms of fun and freedom needs, and it can be explained by the test anxiety and the postgraduate stress. Passing the exam and seeking for a job is a stressful process after graduation and it can be an answer why the upper grades students feel significantly less satisfaction with these dimensions of the basic needs. The satisfaction level of survival need for the students who stay at public dormitory is significantly lower than the others, and it can be explained by sanitary conditions

perceived at the dormitory. Another interesting result is about the settlement variable, and it can be said that the students who live in the metropolis tend to seek and do funny activities for their life. However, especially the perceived economic satisfaction becomes a prominent variable among the other variables, and it can be said that the students who have low economic satisfaction in their university life also tend to feel low satisfaction about their basic needs. In summary, all of the results about the variables that make significant differences on the students' basic needs perception were discussed with the other results in the literature.

Conclusion

It would be useful to determine the risk groups, and then to help the students for developing new approaches to fulfill their needs and additionally contribute to their well-being. For instance, the students who are attending upper grades, the students who stay at public dormitory, and generally the students who have low economic satisfaction are as appeared to be risk groups in this study. Thus, it would be useful to investigate the students' perceptions about basic needs satisfaction periodically in a more extensive way.